

Bestrijding van predatoren helpt weidevogels niet

In *De Levende Natuur* 03-2024 las ik het artikel 'Steenmarterbeheer in Friesland helpt weidevogel'. Om te beginnen: het is jammer en teleurstellend dat een tijdschrift, gericht op natuurbeheer, zich nu ook inlaat met het vangen en afmaken van beschermde steenmarters. Het doden van wilde dieren om andere dieren te 'helpen' is een stap te ver en geen natuurbeheer maar jacht. De titel van het artikel is in mijn ogen onjuist. Weidevogels worden niet geholpen met het doden van steenmarters ❶. Er komen meer eieren uit als je het dier doodmaakt dat de eieren opeet, daarvoor is echt geen wetenschappelijk onderzoek nodig.

Het beleid van de provincie Friesland is gericht op het voorkomen van nestpredatie, waarbij een onnatuurlijk hoog uitkomstpercentage van tenminste 70 % is ingesteld. Als zou predatie een onnatuurlijk fenomeen zijn, dat moet worden uitgeroeid. Het idee is dat als je de gebieden volpompt met kuikens er uiteindelijk wel een paar volwassen zullen worden. Dat dit niet werkt is duidelijk: de kuikenoverleving is in bijna alle gebieden te laag; de gebieden blijken in de praktijk toch niet helemaal op orde te zijn, er is vaak onvoldoende kuikengrasland en er is onvoldoende voedsel voor de kuikens als gevolg van de intensieve landbouw met insecticiden. Hier is veel literatuur over, zie bijvoorbeeld het recente OBN-rapport van 'Monitoring Kieviten in Nederlandse graslanden'. Weidevogels nemen, ondanks het doden van kraaien, vossen en steenmarters nog steeds in aantal af. Dus het doden van roofdieren helpt de weidevogel niet, zie ook 'Waar is de grutto?', een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2021.

Het doden van roofdieren om prooidieren (lees: weidevogels en dan vooral hun eieren en kuikens) te beschermen maakt de prooidierpopulatie zwakker, niet sterker. Dat weet elke ecooloog en daarvoor is onomstotelijk wetenschappelijk bewijs. Feit is nu dat grutto's en andere weidevogels op plekken gaan broe-

den met amper dekking (zie bijvoorbeeld de foto's van nesten op de covers van de vele onderzoeksrapporten) en dat de kuikens zich 'veilig' kunnen vertonen als er minder dekking is. Lokaal ontstaat (waarschijnlijk) een populatie weidevogels die geen echte predatie meer is gewend. Het sympathieke idee dat het doden van predatoren tijdelijk is en 'straks', wanneer de weidevogelpopulatie is hersteld, weer losgelaten kan worden gaat dus niet op. De natuurlijke selectie met predatoren, waarbij de 'domme' weidevogels worden afgestraft voor verkeerde keuzes en/of beslissingen, is al decennialang weggevalen en zorgt (lokaal) voor populaties die geen predatie meer kunnen verdragen en waar predatoren altijd bestreden zullen moeten worden.

Dierenleed

Er is nog een ethisch aspect ten aanzien van het 'steenmarterbeheer'. Het vangen en doden van steenmarters in kastvallen veroorzaakt per definitie dierenleed. Kastvallen zijn een specifiek vangmiddel met veel bijvangsten. Er staan honderden (!) kastvallen in het veld of op boerenerven opgesteld. Volgens het protocol mogen steenmarters hier, nadat er een melding is binnengekomen, maximaal 8-10 uur opgesloten blijven. Doorgaans zullen de kastvallen eerder gecontroleerd worden maar het blijven angstige uren voor dieren die gewend zijn in vrijheid te leven. En dan hebben we het niet over de honderden bijvangsten van egels, bunzings, waterrallen, hazen en huiskatten die dus mogelijk ook urenlang in zo'n kastval zitten opgesloten. En

“De kuikenoverleving is in bijna alle gebieden te laag”

ja, ze worden natuurlijk weer losgelaten, de kans is groot dat ook de bijvangsten overdag in vrijheid worden gesteld, met een lege maag. Er is helaas geen onderzoek gedaan naar het effect van bijvangsten van beschermde soorten, er is ook geen controle. Talloze bunzings worden bijvoorbeeld 's nachts gevangen en weer losgelaten. We weten niet wat dit met de dieren doet (het levert in ieder geval stress op) en of ze in hun territorium blijven of wegvluchten.

Om weidevogels structureel te helpen is het doden van roofdieren geen oplossing maar een lapmiddel. De enige oplossing is, en daar zijn ook de weidevogel-beschermers het mee eens, grote aaneengesloten gebieden van minimaal 1000 hectare met optimaal beheer. Ik ben benieuwd of dit gaat lukken en we in de toekomst van weidevogels kunnen blijven genieten

Edo van Uchelen, de Marterstichting

De Marterstichting is een onafhankelijke stichting die zich inzet voor een betere bescherming van marters in ons land.

1 Steenmarter in schuur.
(Foto: Jelger Herder)

Naschrift van de redactie

De Levende Natuur staat, zoals Van Uchelen terecht opmerkt, voor natuurbehoud en natuurbeheer. We vinden het daarbij belangrijk dat we gedegen wetenschappelijke voeding bieden aan de discussies die daarbij in het veld spelen. Een onderzoek dat de effecten van bestrijding van steenmarters zichtbaar maakt, hoort daar anno 2024 bij. Het was natuurlijk mooier geweest wanneer Jonge Poerink en co-auteurs niet alleen de effecten op het uitkomen van eieren, maar ook een eventueel effect op kuikenoverleving hadden kunnen aantonen. Vooralsnog blijft het wachten op die gegevens. Dat de Marterstichting ondertussen onvoorwaardelijk opkomt voor de bescherming van de steenmarters en andere marters valt alleen maar te prijzen. Toch denken wij dat, zeker onder het huidige gesternte, alleen met goed onderzoek aangetoond kan worden wat je wel en niet kunt bereiken met bestrijding van predatoren. Dat predatoren er in een gezond natuurlijk systeem bij horen is boven iedere twijfel verheven en wordt gelukkig ook door Jonge Poerink en co-auteurs ten volle in hun artikel onderschreven. ■